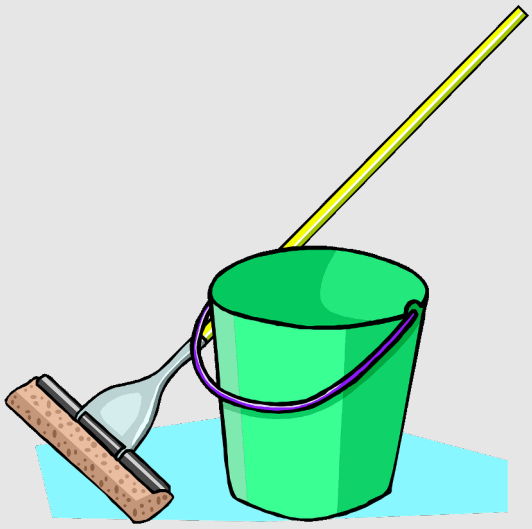
Regio Brabant Noordoost-oost

Algemene voorziening huishoudelijke verzorging

Gerben de Boer training en advies

Algemene voorzieningen huishoudelijke verzorging
Regio Brabant Noordoost-oost

Inhoudsopgave

1. Inleiding 2

2. Huishoudelijke verzorging in de Wmo 2015 3

Wettelijk kader 3

Het onderzoek naar algemene- en maatwerkvoorzieningen 4

PxQ en Lumpsum 4

Landelijke ontwikkeling in de regio 5

3. De algemene voorziening huishoudelijke verzorging 6

De algemene voorziening huishoudelijke verzorging 6

Urenomvang Maatwerk en Algemene voorziening huishoudelijke verzorging 7

Administratie en communicatie met aanbieders 7

Voordeel cliënt 7

Voordeel gemeente 8

Vergelijking van uren in maatwerkvoorziening en algemene voorziening. 10

Omzetting 10

Wijze van inkoop en contracteren 10

Beleid 11

Proces 11

4. Maatwerkvoorziening 13

Maatwerk 13

Wetswijziging resultaatgericht beschikken (en vereenvoudiging geschilbeslechting) 13

Kwaliteit 13

Vaststellen van de prijs. 13

Ventiel 14

Aanpassing lumpsum o.b.v. huidige realisatie 14

© September 2021 - Gerben de Boer training en advies

1. Inleiding

Op verzoek van de samenwerkende gemeenten in de regio Brabant Noordoost-oost: Bernheze, Boekel, Boxmeer, Cuijk, Grave, Landerd, Meierijstad, Mill en Sint Hubert, Oss, Sint Anthonis en Uden werk ik in deze notitie het voorstel voor de ontwikkeling van een algemene voorziening huishoudelijke verzorging uit.
Voor de meeste gemeenten lopen de contracten voor huishoudelijke verzorging tot eind 2022. Deze kunnen nog uiterlijk met een jaar worden verlengd tot en met 2023 zodat met ingang van 2023 een nieuwe aanbesteding nodig is. Daarnaast lopen er twee fusie trajecten waarbij Landerd en Uden opgaan in de gemeente Maashorst en Boxmeer, Cuijk, Grave, Mill & Sint Hubert en Sint Anthonis opgaan in de gemeente Land van Cuijk. Deze fusies worden bekrachtigd op 1 januari 2022.
De gezamenlijke gemeenten hebben de wens uitgesproken om te onderzoeken in hoeverre een algemene voorziening huishoudelijke verzorging kan worden ontwikkeld die op zijn vroegst vanaf 2023 kan worden aangeboden. Doel is om een aanvullende, laagdrempelige voorziening te ontwikkelen en de kostenstijging van de Wmo ondersteuning beter te beheersen. De algemene voorziening kan voorzien in de ondersteuning van een belangrijk deel van de doelgroep. Een ander deel zal een beroep blijven doen op de maatwerkvoorziening. De algemene voorziening is voor de burger een extra aanbod om langer zelfstandig te kunnen zijn, financieel aantrekkelijk, gemakkelijk inzetbaar en geeft meer regie op de inzet van de hulp. De algemene voorziening geeft de gemeente een minder bureaucratische voorziening met een mogelijkheid tot besparing van kosten.
Land van Cuijk heeft besloten om anticiperend op deze ontwikkeling, zelfstandig een aanbesteding maatwerk HV uit te voeren. Deze nieuwe dienstverlening wordt op 1 januari 2023 in uitvoering genomen.

In de kaders die in ieder hoofdstuk zijn opgenomen, staan steeds de belangrijkste punten benoemd, zodat deze kaders als een samenvatting lezen.

© September 2021 - Gerben de Boer training en advies

2. Huishoudelijke verzorging in de Wmo 2015

Wettelijk kader

De wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) is in 2015 ingevoerd als opvolger van de Wet maatschappelijke ondersteuning uit 2007.
De wet schrijft voor dat gemeenten burgers compenseren voor beperkingen die zij ervaren in hun zelfredzaamheid en participatie. Huishoudelijke verzorging is één van de voorzieningen die gemeenten haar burgers kan bieden om de zelfredzaamheid te compenseren. Burgers moeten, zo blijkt uit de wet en jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep, ondersteund worden bij Algemene Dagelijkse Levensverrichtingen (ADL) en een gestructureerd huishouden kunnen voeren. Jurisprudentie geeft aan dat burgers moeten kunnen beschikken over een woning die schoon en op orde is en dat de burger kan beschikken over schoon beddengoed en schone kleding.

Uit andere jurisprudentie kan worden afgeleid dat ook het kunnen beschikken over dagelijkse boodschappen of de zorg en opvang van kinderen onder de compensatieplicht kan vallen. Gemeenten mogen dit, binnen kaders, op eigen wijze invullen. Een belangrijke lijn in de jurisprudentie is dat rechters vooral toetsen of de compensatie die voor de burger noodzakelijk is, daadwerkelijk wordt bereikt met de verleende voorziening en dat voor de burger duidelijk is waar hij of zij recht op heeft. Dit moet blijken uit het verslag van het onderzoek of de beschikking die door het college wordt afgegeven. De indicatie moet recht doen aan de problemen die de burger (objectief) ervaart en moet kunnen worden afgezet tegen beleidsnormen die onafhankelijk en objectief zijn vastgesteld door de gemeente. In de praktijk wordt voor huishoudelijke verzorging vaak gewerkt met de normensystematiek van HHM.
Concreet stelt de jurisprudentie dat de burger bij huishoudelijke verzorging in de vorm van maatwerk recht heeft om op grond van de beschikking die van het college wordt ontvangen, te weten:

- welke taken moeten worden verricht;
- hoe vaak deze taken moeten worden verricht;
- welk niveau van schoon vereist is; en
- hoeveel tijd hiervoor beschikbaar is.
  (taak, frequentie, tijd, niveau van schoon).

Dit geldt ook als gemeenten voor het bepalen van de omvang van de ondersteuning met het Lumpsum systeem werken en dit door de aanbieder vast laten stellen. Dit kan worden gerealiseerd door het ondersteuningsplan van de aanbieder te koppelen aan de beschikking.

Algemene voorzieningen zijn laagdrempelige voorzieningen die zonder een diepgaand onderzoek kunnen worden ingezet om te compenseren. Er wordt geen maatwerk onderzoek verricht en de voorziening zelf hoeft niet te zijn afgestemd op de persoonskenmerken, behoeften en voorkeuren van de cliënt. Een algemene voorziening is daarom eenvoudiger te organiseren.

© September 2021 - Gerben de Boer training en advies

Het onderzoek naar algemene- en maatwerkvoorzieningen

Burgers hebben op basis van hun beperkingen in zelfredzaamheid recht op compensatie. Hiertoe wordt onderzocht

1. *Welke mogelijkheden heeft de burger zelf* om bepaalde problemen op te lossen. Denk aan boodschappen thuis laten bezorgen.
2. *Wat kan het netwerk betekenen?* Van huisgenoten kan in veel situaties gevraagd worden om taken over te nemen op basis van het beleid gebruikelijke hulp. Ook kunnen op vrijwillige basis taken worden overgenomen door mensen uit het sociale netwerk of mantelzorgers.
3. Als dit alles nog onvoldoende is, kan worden onderzocht in hoeverre met een algemene voorziening kan worden gecompenseerd.
4. Mocht ook dit niet voldoende zijn, dan moet compensatie door middel van een maatwerkvoorziening plaats vinden.

Een maatwerkvoorziening kent twee verstrekkingsvormen: zorg in natura en persoonsgebonden budget (PGB). Gemeenten kunnen er voor kiezen om met algemene voorzieningen de (financiële) druk op maatwerk te verkleinen of ondersteuning laagdrempeliger beschikbaar te stellen. Een PGB kan niet worden ingezet om een algemene voorziening in te kopen.

PxQ en Lumpsum

In de praktijk zijn twee stromingen in de gemeentelijke benadering van huishoudelijke verzorging dominant.

1- Gemeenten indiceren de huishoudelijke verzorging zelf en de zorgaanbieder voert uit. De financiering vindt plaats op basis van PxQ. Hier zijn de prijs per uur (P) en de hoeveelheid geïndiceerde uren (Q) bepalend.

2- Daarnaast zijn er gemeenten die resultaat of Lumpsum gericht werken. Met de zorgorganisatie worden afspraken gemaakt over een vooraf vastgesteld budget waarvoor de aanbieder een vooraf afgesproken aantal cliënten of cliënten in een gebied ondersteunt of er wordt gewerkt met een vast budget per cliënt. De aanbieder heeft daarbij een belangrijke stem in het verdelen van de uren.

- De gemeente heeft een compensatieplicht voor beperkingen die de burger ervaart bij huishoudelijke verzorging.
- Gemeenten kunnen compenseren middels algemene en maatwerkvoorzieningen.
- Maatwerkondersteuning moet gebaseerd zijn op een uitgebreid en zorgvuldig onderzoek op basis van objectieve criteria.
- Gemeenten organiseren de huishoudelijke verzorging middels Lumpsum of PxQ.

© September 2021 - Gerben de Boer training en advies

Landelijke ontwikkeling in de regio

In veel gemeenten staan de financiën voor huishoudelijke verzorging onder druk. Dit komt deels door de vergrijzing. Meer mensen op leeftijd doen een beroep op de Wmo. Ook het afschaffen van de eigen bijdrage op basis van inkomen en vermogen heeft in veel gemeenten een extra toestroom van cliënten veroorzaakt. Algemene voorzieningen kunnen in veel gevallen helpen om de druk op maatwerk te ontlasten. Op basis van de gegevens van www.waarstaatjegemeente.nl blijkt dat in uw regio de aantallen cliënten tussen begin 2019 en eind 2020 tussen de 10% en 25% per gemeente is gestegen.

- Vergrijzing en wijzigingen in de eigen bijdrage zorgen voor toename beroep op Wmo
- In de regio stijgen de aantallen cliënten die een beroep doen op huishoudelijke verzorging tussen begin 2019 en eind 2020 van 10 tot 25%

© September 2021 - Gerben de Boer training en advies

3. De algemene voorziening huishoudelijke verzorging

De algemene voorziening huishoudelijke verzorging

De algemene voorziening huishoudelijke verzorging in het kort:
- Biedt in beginsel dezelfde soort schoonmaakondersteuning als maatwerk;
- Is in urenomvang 72 uur per jaar (48 weken x 1,5 uur) t.o.v. 117 uur voor maatwerk in de Lumpsum gemeenten en 105/110 uur per cliënt in de PxQ gemeenten;
- Kent geen zware toegangstoets, enkel op 'behorend tot de doelgroep';
- Geeft de cliënt regie over de inzet: wat wordt schoongemaakt en wanneer;
- Is voor cliënt gratis en kent geen eigen bijdrage;
- Wordt niet geïndiceerd, maar is een bewuste, vrije keuze van de cliënt;

Voor een algemene voorziening is van belang dat deze:
- daadwerkelijk beschikbaar is;
- de beperking van de cliënt op adequate wijze compenseert;
- door de cliënt financieel kan worden gedragen;
- laagdrempelig toegankelijk is en geen onderzoek kent naar de persoonskenmerken, voorkeuren en behoeften van de cliënt; en
- door het college van burgemeester en wethouders bij de aanbieder afdwingbaar is.

Uitleg:
Door de algemene voorziening als gemeente te organiseren en in te kopen is deze beschikbaar. Doordat de cliënt zelf bewust kiest voor de algemene voorziening als adequate oplossing wordt aan dit criterium voldaan. Omdat de algemene voorziening qua urenomvang niet voldoet aan de norm voor maatwerk, kan deze alleen als adequaat worden gezien indien de cliënt zelf beoordeeld dat deze adequaat (passend)is. Druk of dwang wordt niet uitgeoefend. Omdat de algemene voorziening in beginsel gratis is, is deze voor iedereen financieel te dragen. Er wordt niet een uitgebreid onderzoek gedaan voor de toegang zoals bij maatwerk. Wel wordt gecheckt of cliënt tot de doelgroep behoort: Hij of zij kan niet zelf of met het sociale netwerk de huishoudelijke verzorging organiseren en vindt zelf dat de aangeboden algemene voorziening passend is. In beginsel is de doelgroep voor de algemene voorziening dus gelijk aan maatwerk, maar over het algemeen is deze doelgroep nog fitter en goed instaat om zelf de eigen regie te voeren.
Het laatste criterium betekent dat er een afspraak tussen college en aanbieder moet liggen die afdwingbaar is. Dit kan om een overeenkomst gaan op basis van een inkoopprocedure. Dit betekent in zijn algemeenheid dat enkel algemene voorzieningen beschikbaar zijn voor zover die door het college zijn georganiseerd of ingekocht.

Tijdens het onderzoek op grond van de Wmo kan blijken dat de beschikbare algemene voorziening het probleem van de burger voldoende compenseert. De burger is het hier mee eens. In dat geval kan middels een verwijsbrief -en geen beschikking - naar de algemene voorziening worden doorverwezen. Bezwaar is niet mogelijk. De cliënt heeft zelf de keuze om wel of geen gebruik te maken van de verwijzing. Is de cliënt het bij nader inzien niet eens met de verwijzing, dan kan een maatwerkvoorziening worden aangevraagd. Het college moet dan altijd onderzoek doen en een beschikking afgeven waartegen bezwaar en beroep mogelijk is.

© September 2021 - Gerben de Boer training en advies

Zowel voor de algemene voorziening als de maatwerkvoorziening kan de gemeenteraad bepalen dat een eigen bijdrage, (geïnd via het CAK), wordt gevraagd. Hierbij wordt opgemerkt dat het CAK niet in staat is om een bijdrage tussen € 0,00 en €19,00 te innen. Een Een belangrijk argument voor cliënten om te kiezen voor de algemene voorziening, is dat deze gratis is. De inkomstenderving die hier uit voortvloeit, wordt ruimschoots gecompenseerd door de urenbesparing. Van belang is daarom om geen eigen bijdrage te vragen voor de algemene voorziening.

Urenomvang Maatwerk en Algemene voorziening huishoudelijke verzorging

De algemene voorziening voor huishoudelijke verzorging bestaat uit een voorziening van huishoudelijke hulp, qua beoogde werkzaamheden vergelijkbaar met maatwerk, maar met minder uren.

Voor maatwerk geldt het volgende: Op basis van de normensystematiek van HHM wordt voor de basis maatwerkvoorziening in de meeste gevallen 106 uren per jaar geïndiceerd. Dit aantal uren levert in de meeste gevallen een schoon en leefbaar huis op volgens de jurisprudentie. Wel zijn er redenen om extra uren te indiceren, bijvoorbeeld voor medische beperkingen of wassen. Voor de berekening in deze notitie wordt uitgegaan van een gemiddelde van 107 uur per jaar voor PxQ en 117 voor Lumpsum. Voor de PxQ gefinancierde gemeenten is het gemiddeld aantal uren tussen de 105 en 110 uur per jaar.

De omvang van de algemene voorziening is flink lager dan de voor de maatwerkvoorziening beschikbare 106 uren. In dit rapport wordt uitgegaan van een omvang van 72 uur. Dit is gebaseerd op 1,5 uur ondersteuning per week gedurende 48 weken per jaar. Bijvoorbeeld omdat de hulp of cliënt op vakantie is. In de praktijk bedraagt het werkelijk aantal geleverde uren maatwerk gemiddeld 88 uur per jaar, zodat het verschil in de praktijk minder groot is. Natuurlijk kan er ook voor gekozen worden om het aantal uren van 72 aan te passen. Bij een hoger aantal uren neemt de besparingsmogelijkheid af, bij een lager aantal uren kiezen mensen mogelijk niet meer voor de algemene voorziening omdat ze deze niet voldoende vinden.

Administratie en communicatie met aanbieders

De algemene voorziening wordt net als de maatwerkvoorziening in gemeentelijke administratie ingevoerd. Met de aanbieder kan via iWmo worden gecommuniceerd, zodat goed zicht op de aantallen cliënten is gegarandeerd. De administratie kan zo veel mogelijk in lijn met de huidige administratieve verwerking worden ingevuld.

Voordeel cliënt

Belangrijk voordeel voor de cliënt is dat voor de algemene voorziening geen eigen bijdrage[1] wordt opgelegd, anders dan bij maatwerk. Het voordeel voor de cliënt bedraagt in veel gevallen € 19,00 per maand. In de gemeente Oss betaalt bijvoorbeeld 66% van de HV-

[1] Zowel bij een algemene voorziening als bij maatwerk mag inkomen en vermogen nooit een rol spelen bij de toegang, anders dan via de wettelijk geregelde bijdrage in de kosten via het CAK. De gemeenteraad bepaalt binnen de kaders van de wet de hoogte van de bijdrage. Als de gemeenteraad geen bijdrage vaststelt, bedraagt deze € 0,00.

© September 2021 - Gerben de Boer training en advies

cliënten alleen een eigen bijdrage vanwege de huishoudelijke verzorging die zij ontvangen. Dit is voor veel mensen een substantieel bedrag per maand. Op basis van goede voorlichting over de voorziening en het financiële voordeel kunnen cliënten ervoor kiezen om gebruik te maken van de algemene voorziening. Overigens moet hierbij wel worden gerealiseerd dat een deel van de cliënten met een minimum inkomen nu kwijtschelding ontvangt van de eigen bijdrage. Voor deze cliënten vervalt het financiële voordeel.
Omdat de algemene voorziening niet wordt ingevuld qua tijd, taak en frequentie kan de burger hier zelf afspraken over maken met de zorgaanbieder. De cliënt kan zelf toezien op het geleverde aantal uren en deze over het jaar verdelen in overleg met de aanbieder. De regie komt dus meer bij de burger te liggen. Dit wordt gezien als een groot voordeel van de algemene voorziening. De toegang tot de algemene voorziening is laagdrempeliger en qua onderzoek minder belastend dan bij maatwerk. Kiest de burger echter niet zelf en actief voor de algemene voorziening, dan moet de gemeente het onderzoek naar maatwerk uitvoeren.

Voordeel voor de cliënt:
- Laagdrempelige toegang
- Meer regie op de invulling van de ondersteuning
- Minder bureaucratie
- Financiële besparing

Voordeel gemeente

Voordeel voor de gemeente:
- Laagdrempelige toegang
- Minder bureaucratie
- Financiële besparing

Laagdrempelige toegang en minder bureaucratie
Ook voor de gemeente zijn er voordelen bij de keuze voor een algemene voorziening. De laagdrempelige toegang tot de algemene voorziening betekent dat er geen uitgebreid onderzoek en rapport/verslag/ beschikking nodig is, zoals dat bij de maatwerkvoorziening noodzakelijk is. Het kan aan de hand van een kort formulier, telefonisch of aan de balie worden afgehandeld. Niet hoeft exact bepaald te worden wat de noodzakelijke tijd, taak en frequentie moet zijn. Daarnaast hoeven geen heronderzoek, evaluatiegesprekken, op- of afschaling van uren te worden besproken en gerapporteerd. Er ontstaan geen bezwaarprocedures tegen de algemene voorziening.

© September 2021 - Gerben de Boer training en advies

Financieel voordeel voor de gemeenten

Uitgangspunten:
- 117 uur per jaar in maatwerkvoorziening voor Lumpsum-gemeenten
- 107 uur per jaar in de maatwerkvoorziening voor de PxQ gemeenten
- 72 uur per jaar in algemene voorziening
- verschil 45 of 35 uur per cliënt
- Uurtarief van € 28,77 voor zowel maatwerk- als algemene voorziening
- Derving eigen bijdrage 12 x € 19,00 = € 228,00

Financieel voordeel Lumpsum gemeenten:
45 u (117-72) x € 28,77 = € 1.294,65 - € 228,00 = € 1.066,65 per jaar per cliënt.
Financieel voordeel PxQ gemeenten:
35 u (107-72) x € 28,77 = € 1.006,95 - € 228,00 = € 778,95 per jaar per cliënt.
Per 100 cliënten voordeel op jaarbasis € 106.665,00 (Lumpsum) of € 77.895 (PxQ)

Bedragen op grond van prijspeil 2021. Voor 2022 wordt een verdere prijsstijging verwacht.

Per gemeente kan een inschatting gemaakt worden van de structurele besparing op basis van de 47% van de cliënten die in een andere gemeente koos voor deze algemene voorziening. Daarbij zijn 2 scenario's opgenomen waarbij minder cliënten kiezen voor de algemene voorziening. De eventuele voordelen van minder bureaucratie zijn niet in deze berekening meegenomen. Zie de tabel hier onder. De cijfers zijn indicatief en afgeleid van de Wmo HV monitor 1e kwartaal 2021 en gecorrigeerd voor in- en uitstroom en PGB. Voor Uden wijkt de omvang van de indicatie en de prijs per uur te sterk af waardoor afgewogen is de cijfers voor Uden niet in de tabel op te nemen.

Tabel besparingsmogelijkheden (cliëntenaantallen per 1 juli 2021):

Gemeenten	Lumpsum of PxQ	Aantal cliënten HV	Voordeel als 47% kiest voor AV	Voordeel als 40% kiest voor AV	Voordeel als 30% kiest voor AV
Bernheze	Lumpsum	652	€ 326.864	€ 278.182	€ 208.637
Boekel	Lumpsum	188	€ 94.249	€ 80.212	€ 60.159
Boxmeer	Lumpsum	627	€ 314.331	€ 267.516	€ 200.637
Cuijk	PxQ	673	€ 246.390	€ 209.693	€ 157.270
Grave	PxQ	372	€ 136.192	€ 115.908	€ 86.931
Landerd	Lumpsum	348	€ 174.461	€ 148.478	€ 111.358
Meierijstad	Lumpsum	2002	€ 1.003.654	€ 854.173	€ 640.630
Mill en Sint Hubert	PxQ	232	€ 84.937	€ 72.287	€ 54.215
Oss	Lumpsum	2264	€ 1.135.001	€ 965.958	€ 724.469
Sint Anthonis	Lumpsum	251	€ 125.833	€ 107.092	€ 80.319
totaal aantal cliënten	(excl. Uden)	7.609			
totale besparing regio	(excl. Uden)		€ 3.641.911	€ 3.099.499	€ 2.324.624

De gemeente Uden hanteert een andere systematiek. Uden is daarom niet opgenomen in deze tabel.

© September 2021 - Gerben de Boer training en advies

Vergelijking van uren in maatwerkvoorziening en algemene voorziening.

Uit onderzoek naar de gerealiseerde uren huishoudelijke verzorging onder de Lumpsum-gemeente aanbieders, blijkt dat de gerealiseerde uren huishoudelijke verzorging gemiddeld ongeveer 88 uur per jaar bedragen. Uit dit onderzoek kan worden afgeleid dat het daadwerkelijk aantal geleverde uren gemiddeld ongeveer 25% lager ligt dan de afgesproken norm van 117 uur per cliënt per jaar. De teruggang naar een norm voor de algemene voorziening van 88 naar 72 uur per jaar zou dan gemiddeld een teruggang betekenen van 16 uur. Omdat dit een gemiddelde is, geldt voor een deel van de cliënten nu al dat ze rond de norm van 72 uur ondersteuning zullen ontvangen. Een deel van de cliënten met meer beperkingen ontvangt ruim boven de norm van 88 uur per jaar (dichter bij de 117, soms meer dan 117). De eerste groep kiest sneller voor de gratis algemene voorziening, de tweede groep kiest voor maatwerk. De cliënten die voor maatwerk kiezen zullen gemiddeld genomen ook dichter in de buurt van de ingekochte 117 uur zitten. De realisatie van de maatwerkvoorziening zal hierdoor dichter bij de omvang van de ingekochte maatwerkvoorziening van 117 komen.
Voor de PxQ gemeenten speelt dit niet, omdat het werkelijk aantal betaalde uren grotendeels gelijk is aan het aantal geïndiceerde uren. Ook bij deze gemeenten zal er een groep cliënten zijn die relatief weinig uren zorg geïndiceerd heeft gekregen en een groep die gemiddeld meer uren geïndiceerd heeft gekregen.
Een aanzuigende werking van de algemene voorziening hoeft niet of nauwelijks te worden verwacht. Van belang hierbij is de toegangstoets. Er is een goede uitleg nodig over wie tot de doelgroep behoort en bij aanmelding mag kritisch worden doorgevraagd naar de reden van aanmelding. Bij twijfel kan dan worden doorgezet naar een breed maatwerk onderzoek. Een eventuele lichte aanzuigende werking wordt overigens ruimschoots gecompenseerd door de te realiseren besparing.

Omzetting

Het is van belang om de huidige doelgroep op een zorgvuldige manier om te zetten naar de algemene voorziening. Ook lopende indicaties mogen, mits zorgvuldig uitgevoerd, worden omgezet. Omdat enkel de eigen keuze van de cliënt leidt tot een omzetting, hoeven hier geen problemen te worden verwacht. Dit zou kunnen door alle bestaande cliënten goed voor te lichten over de nieuwe mogelijkheden. Dit kan deels telefonisch of met applicaties als teams en deels door op huisbezoek te gaan waar dat nodig is. Het is hierbij van belang ook de betrokken aanbieders mee te nemen in de communicatie. De te onderzoeken doelgroep kan worden verkleind door contra-indicaties in de selectie op te nemen. Dit kan bijvoorbeeld gaan om cliënten die nu een zwaardere indicatie HV hebben of begeleiding ontvangen. Voor het onderzoek kan een werkinstructie worden uitgewerkt. Daarnaast zijn er eenmalige kosten verbonden aan het onderzoek. Indien gemiddeld 2 uur voor een dergelijk onderzoek kan worden gerekend, en de kosten van inhuur € 75,00 per uur bedragen en 80% van de populatie moet worden bezocht, dan bedragen de totale eenmalige onderzoekskosten voor de regio € 150 x (80% x7609)[2] = € 913.080.

Wijze van inkoop en contracteren

Dit deel is alleen bestemd voor de huidige lumpsumgemeenten die op 1-1-2022 niet gaan fuseren, te weten: Bernheze, Boekel, Meijerijstad en Oss.

[2] In dit cijfer zijn de cliënten van de gemeente Uden niet opgenomen.

© September 2021 - Gerben de Boer training en advies

Met ingang van 1 januari 2023 moet de huishoudelijke verzorging opnieuw worden ingekocht. De algemene voorziening kan lumpsum worden gefinancierd (N.B. Het gaat hier om de wijze van financiering, niet om de resultaatgerichte wijze van indiceren) op basis van een reëel tarief per uur of middels PxQ, waarbij de reële prijs per uur wordt betaald aan de hand van declaratie door de zorgaanbieder. De exacte wijze van financiering vraagt nog uitwerking tijdens het inkoopproces. Het is bij inkoop en contracteren van belang om goed te onderzoeken welk effect de financieringswijze van de algemene voorziening en de maatwerkvoorziening heeft op de prikkel, zowel bij de cliënt als bij de aanbieder, om over te stappen naar de andere vorm van ondersteuning. Bij aanbesteding moet opnieuw een reële kostprijs worden vastgesteld. De gemeente kan er voor kiezen om de reële kostprijs door de aanbieder vast te laten stellen, conform de daarvoor geldende eisen. Indien deze prijs een gunningscriterium is in een aanbesteding op basis van prijs en kwaliteit kan dit een dempend effect hebben op de prijs per uur. De aanbieder zal de componenten van de kostprijs die variabel zijn (overhead, ziekteverzuim), immers in deze situatie zo laag mogelijk willen houden. Voor de algemene voorziening kan de kleinere component van regie en begeleiding mogelijk ook leiden tot een iets lagere reële kostprijs. Dit zou tot een extra besparing kunnen leiden, die nog niet in deze notitie is meegenomen. De inkoop per 2023 kan leiden tot nieuwe partijen die de huishoudelijke verzorging uitvoeren.

Beleid

Voor zover onderwerpen binnen de Wmo 2015 behoren tot de zogenaamde essentialia, moeten deze door de gemeenteraad worden vastgesteld in de verordening. Het college mag hier niet van af wijken. Het is dus van belang om te onderzoeken in hoeverre het beleid, voor zover het gaat om de ontwikkeling van de algemene voorziening, ondersteund wordt door de huidige verordening. Eventueel kan een verordening worden aangepast voor de beoogde ingangsdatum van het nieuwe beleid. Dit kan ook meegenomen worden in de nieuw vast te stellen verordeningen van de herindelingsgemeenten. Omdat de algemene voorziening huishoudelijke verzorging in beginsel vrij is in te vullen tussen aanbieder en cliënt, hoeft hier geen beleid ontwikkeld te worden ten aanzien van de omvang van de te indiceren uren per taak.

Proces

Bij de keuze voor de algemene voorziening voor huishoudelijke verzorging moet rekening worden gehouden dat deze wordt ingebed in de huidige werkwijze in de verschillende gemeenten. Dit geldt voor de toegang, de indicatie, ICT en administratie. Voor de toegang lijkt een zekere grip noodzakelijk om te voorkomen dat cliënten te snel worden toegelaten. Rekening moet worden gehouden met eenmalige kosten om de huidige cliënten voor te lichten en te onderzoeken in hoeverre men in aanmerking kan en wil komen voor de algemene voorziening. Het beste resultaat hierbij wordt bereikt in een persoonlijk gesprek, dat wordt ondersteund door goed informatiemateriaal. De relatie met de zorgaanbieders verandert deels. Dit brengt in de opstartfase extra werk met zich mee voor administratieve afstemming en contractbeheer.

© September 2021 - Gerben de Boer training en advies

Voor het ontwikkelen van de algemene voorziening is verder van belang:
- zorgvuldige inkoop;
- vaststellen reële kostprijs;
- persoonlijk gesprek met bestaande cliënten;
- inrichting van het werkproces, in- en extern;
- scholen medewerkers;
- inbedding in beleidsstukken.

© September 2021 - Gerben de Boer training en advies

4. Maatwerkvoorziening

Dit hoofdstuk bevat een aanvulling voor de mogelijke inkoop van maatwerkvoorziening aanvullend op de algemene voorziening. De gemeente Land van Cuijk koopt al eerder zelfstandig maatwerk huishoudelijke verzorging in.

Maatwerk

In aanvulling op de Algemene Voorziening dient ook de maatwerkvoorziening te worden ingekocht. Gemeenten kunnen er daarbij voor kiezen om op vergelijkbare wijze in te kopen als in de lopende inkoop. Waarschijnlijk kunnen zowel PxQ als lumpsum worden ingezet en dit kan per gemeente verschillen, zoals nu ook het geval is. Dit vereist echter nog nader onderzoek en een definitieve keuze tijdens het inkoopproces. Wel is raadzaam om voor de Algemene Voorziening en de Maatwerkvoorziening dezelfde systematiek te hanteren.

Wetswijziging resultaatgericht beschikken (en vereenvoudiging geschilbeslechting)

Ten aanzien van resultaatgerichte inkoop kan in overweging worden genomen dat een wetswijziging in voorbereiding is om resultaatgericht beschikken (en dus ook inkopen) beter mogelijk te maken binnen de Wmo. De wetswijziging legt vooral de jurisprudentie vast ten aanzien van resultaatgericht werken en wijkt hier deel van af zoals hieronder wordt toegelicht. Van belang is met name dat het schoonmaak of ondersteuningsplan van de aanbieder onderdeel van de gemeentelijke beschikking moet worden. Hierdoor wordt geborgd dat het college wettelijk verantwoordelijk is en blijft voor het te behalen resultaat en de burger hier desgewenst ook rechtsmiddelen zoals bezwaar en beroep tegen kan inzetten. In het ondersteuningsplan moet vastgelegd worden welke resultaten moeten worden behaald. Het gaat dan om de taak en de frequentie. De hoeveelheid tijd die daarvoor beschikbaar is, hoeft anders dan onder de huidige jurisprudentie, niet langer te worden vastgelegd. Voor zover bekend wordt in de meeste gemeenten die resultaatgericht werken al rekening gehouden met deze criteria.

In deze wetswijziging wordt de gemeente verantwoordelijk voor de afhandeling van klachten over de kwaliteit van de geleverde zorg. Nu is de aanbieder hier nog voor verantwoordelijk. Er is op dit moment nog geen definitieve duidelijkheid over wanneer deze wetswijziging wordt ingevoerd.

Kwaliteit

In beide vormen van aanbesteding vormt de kwaliteit een erg belangrijk onderdeel. Binnen het product van huishoudelijke hulp is dit echter in de afgelopen jaren al goed uitgekristalliseerd. Een evaluatie met uitvoering en zo nodig ook de aanbieders kan leiden tot enkele waarschijnlijk beperkte aanpassingen op dit onderdeel in de inkoopdocumenten.

Vaststellen van de prijs

Het is, net als bij de Algemene Voorziening, van belang om een keuze te maken ten aanzien van het vaststellen van de prijs. Zoals hierboven geschetst, zou het laten vaststellen van de redelijke kostprijs door de aanbieder, mits dit als gunningscriterium in de aanbesteding wordt opgenomen, een dempend effect met zich mee kunnen brengen. De aanbieder moet bij de vaststelling rekening houden met de criteria die in de Wmo en de AMvB reele kostprijs hierover zijn opgenomen. Bij vaststelling door de aanbieder in combinatie met prijs als

© September 2021 - Gerben de Boer training en advies

gunningscriterium worden geen excessen verwacht in de prijsstelling. Met een te hoge prijs concurreert een aanbieder zich immers uit de markt.
De andere keuze is om de prijs door de gemeenten vast te laten stellen. Hiervoor moet een gespecialiseerd bureau zoals HHT/KPMG worden ingeschakeld en het kost over het algemeen veel tijd. Dit brengt kosten met zich mee. Het betreft een behoorlijk complexe berekening op basis van onder andere ziekteverzuim, winstmarge, schalenmix van inzet personeel (in welke –verhouding van- schalen uit de cao mogen de hulpverleners zitten), overhead, productiviteit en reiskosten. Al deze onderdelen kunnen tot discussie leiden over de dekkendheid van het tarief. Dit speelt niet indien de aanbieders het tarief vaststellen. Als de gemeente het tarief vaststelt weet het in een vroegtijdig stadium waar het (financieel) aan toe is. Dit kan als een voordeel worden ervaren. Ook geldt in dit geval voor iedere aanbieder hetzelfde tarief. Dit is administratief mogelijk een voordeel. Bij een aanbesteding waarbij de kostprijs een gunningscriterium is, bestaat een grotere kans dat een van de huidige aanbieders de selectie niet haalt. Dit kan politieke druk opleveren.

Ventiel

Voor de gemeenten die nu met een lumpsum inkoop werken, geldt dat in een aantal gevallen de realisatie van de daadwerkelijk geleverde uren schoonmaak, flink achterblijft bij het vooraf ingeschatte aantal uren. Hierdoor vloeit er geld weg dat eigenlijk bedoeld is voor zorg. Dit probleem kan worden deels worden ondervangen door het budget periodiek aan te passen aan de daadwerkelijke realisatie door de aanbieder. Dit wordt een ventiel genoemd. In de vast te stellen lumpsum voor de nieuwe inkoop kan het budget eveneens naar beneden worden bijgesteld op basis van de realisatie over de afgelopen periode. Het ventiel kan ook omgekeerd worden ingezet indien een onverwachte stijging van het aantal zorguren ontstaat waardoor het budget tekort schiet. Meestal wordt hierbij wel een malus voor de aanbieder gehanteerd, zodat er geen lucratieve prikkel op overproductie kan ontstaan.
Het ventiel geeft de aanbieder een prikkel om binnen het budget meer zorg te leveren dan in de afgelopen periode het geval is geweest. Immers meer uren leveren is meer omzet, meer werkgelegenheid, meer winst en minder afroming van het budget. Dit is gunstig voor de aanbieder, de werkgelegenheid en de burger. Structureel niet geleverde uren worden van het budget afgeroomd en dit is gunstig voor de financiën van de gemeenten. Natuurlijk moet bij de inzet van het ventiel rekening worden gehouden met ernstig verstorende elementen zoals de coronapandemie in de afgelopen periode of een overspannen arbeidsmarkt. Het ventiel kan in de inkoopdocumenten verder worden uitgewerkt.

Aanpassing lumpsum o.b.v. huidige realisatie

In de aanbesteding kan de eerste keer het ventiel worden toegepast. De omvang van de lumpsum lijkt op basis van het recente onderzoek naar de realisatie immers te groot. Onderzocht kan worden wat een realistisch nieuw uitgangspunt is voor de lumpsum. Het onderzoek, als ook de feitelijke realisatie in de PxQ gemeenten zou hier een goed aanknopingspunt voor kunnen zijn.

© September 2021 - Gerben de Boer training en advies

De maatwerkvoorziening huishoudelijke verzorging:

- Maatwerk moet worden ingekocht. Dit kan aanvullend op de algemene voorziening;
- Er is een wetsvoorstel in voorbereiding dat resultaatgericht werken eenvoudiger mogelijk moet maken. Onduidelijk is wanneer dit wordt ingevoerd;
- Bij inkoop moet rekening gehouden worden met de gewenste kwaliteit en de prijs. De gemeente kan de prijs laten vaststellen of overwegen dit door de aanbieder te laten doen;
- Bij Lumpsum kan met een ventiel worden gewerkt. Niet benut budget kan periodiek worden afgeroomd.

Gerben de Boer, 20 september 2021

© September 2021 - Gerben de Boer training en advies